

Розуміння трьох ян

Зображення: Гуру Дорже Дроло

Дорогі друзі, близькі та далекі,

Як завжди, я сподіваюся, що ви перебуваєте у злагоді, здоров'ї та щасті. Сьогоднішній день Гуру Рінпоче присвячений роковинам Гуру Дорже Дроло – Гуру Ваджрового Гніву, що Пломєніє Позамежною Мудрістю. У цей особливий день я хотів би поділитися з вами деякими думками про значення і мету трьох *ян*, або системи трьох колісниць: Колісниці Основи (тхеравади), Великої Колісниці (магаєани) і Колісниці Таємної Мантри (ваджраяни). Сьогодні багато хто пояснює

відмінності між цими трьома течіями з точки зору культури, мови чи історії. Однак моє власне розуміння таке: три *яни* – це три етапи зцілення людського ума, або, в термінології Дгарми, три кроки до очищення від затьмарень, які заважають нам досягти остаточного звершення.

Перша *яна*, Тхеравада робить акцент на негативних діях (кармічних затьмареннях) і негативних думках та емоціях (афективних затьмареннях) як на об'єктах трансформації. Тхеравада вчить, що всі негативні дії та емоції, як-от три отрути, походять від прив'язаності до еґо. Тому викорінення еґоїстичної прив'язаності є головною метою тхеравади і основою всього буддійського шляху трансформації.

У другій колісниці, Магаяні, головним об'єктом трансформації є дуалістичне чіпляння (когнітивні затьмарення). Тому, коли Будда Шак'ямуні навчав Магаяні, він наголошував на медитації порожності, або медитації поза пам'ятанням, вільній від дуальності суб'єкта-об'єкта.

Нарешті, Ваджраяна безпосередньо націлена на четверте затьмарення – корінь перших трьох, як на об'єкт трансформації. Це четверте затьмарення – щонайперший порух думки, або перше зрушення ума (затьмарення звичних тенденцій). Шлях Ваджраяни спрямований на трансформацію цього затьмарення через усвідомлення чистої сутнісної природи, з якої постає геть усе.

У такий спосіб три яни прокладають шлях до зцілення від наших хвороб. За аналогією, якщо ваша печінка нездорова, ви також можете страждати на головний біль. Тхеравада має на метівилікувати головний біль, який є симптомом. Магаяна лікує безпосередню причину, в даному випадку хворобу печінки. Ваджраяна йде далі – вона націлена на більш тонкі, глибинні причини хвороби печінки, скажімо, запалення в організмі. За цією аналогією, шлях Ваджраяни полягав би у лікуванні запалення на клітинному рівні, яке є першопричиною хвороби і всіх її симптомів.

Отже, хоча між трьома янами можуть існувати культурні, лінгвістичні та історичні відмінності, за пояснення їх виключно з такої точки зору цілковито втрачається суть цих вчень, і в той же час нав'язується наше суб'єктивне бачення буддійського шляху. Проте, з точки зору *ян*, очевидно, що всі вони разом утворюють шлях трансформації, який веде до усвідомлення істинної природи. Тому я бачу всі три *яни* взаємопов'язаними і однаково важливими для розуміння. Всі вони походять з благословення і настанов вчення Мага Гуру Падмасамбгани.

Другий момент, на якому я хотів би наголосити, це те, що кожному *яну* викладали для певної аудиторії та з конкретною метою. У тхераваді, перш за все, наголошується на кармічних причинах і наслідках. У цьому контексті Будда проголосив: "Я не можу очистити вашу негативну карму власноруч, і не можу передати вам своє осягнення. Я можу лише показати вам шлях трансформації, і тільки від вас залежить, підете ви ним чи ні". Такою була позиція Будди в контексті тхеравади. Його головна ідея полягала в тому, як важливо брати на себе відповідальність за свої вчинки. Тут Будда навчав істот, що вони здатні змінюватися, а отже, повинні брати відповідальність за себе. Він навчав, що ми можемо бути як власним захисником, так і власним ворогом.

У магаяні основний акцент робиться на умі, а також на співчутті та бодгічитті. Вони вважаються настільки важливими, що самих їх достатньо, щоб зменшити й навіть усунути негативну карму. Ось чому Шантідева писав, що лише мить справжньої бодгічитти може очистити еони негативної карми. Це дуже ясно ілюструє, що найголовніше це ум, і тому співчуття і бодгічитта сильніші за карму. Таким чином, фокус вчення в магаяні змістився порівняно із тхеравадою, тому що змінилася аудиторія. На самому початку ми не бачимо важливості ума, і тому основна увага приділяється зовнішній поведінці. Однак, коли ми вже практикуємо на шляху, першочергова роль ума стає очевидною. Саме тоді ми можемо почати отримувати користь від вчення магаяни про трансформацію ума. Ваджраяна вчить про природу ума, – істинного будду, та його благословення. Тут важливо розуміти, що коли ми

говоримо "будда", ми маємо на увазі повну відсутність его і дуалістичного чіпляння, що також означає цілковиту відсутність карми і негативних думок та емоцій. Це те, що ми називаємо буддою: цілковито просвітлена, природно притаманна мудрість.

Ваджраяна вчить, що будда є всемогутнім, тому що він є остаточною, незмінною істиною. Все інше є відносним і оманливим. Ось чому у Ваджраяні так багато уваги приділяється благословенням Будди, його безмежному співчуттю та недвоїстій мудрості. Недвоїста мудрість і співчуття здатні трансформувати все, тому що вони є самою природою реальності. Отже, ми не говоримо про благословення однієї конкретної людини, яка жила в певний проміжок часу. Це цілковите нерозуміння, що вводить в оману. Ми говоримо про благословення абсолютної істини.

Відтак ваджраяна ставить мудрість понад усе і вчить про благословення мудрості, про істинну природу, яка є трансформацією. Звідси походить і назва "ваджраяна": "ваджра" означає істинну природу, яка є непорушною, істину, що її Будда наставляв нас досягнути. Це найвищий будда, невіддільний від усіх нескінченних будд минулого, теперішнього і майбутнього, а також від усіх бодгісатв, дакінь та божеств ваджраяни. Якщо ви знаєте це, ви розумієте, що мається на увазі під благословеннями будди.

Таким чином, зміщення акценту від однієї яни до наступної показує процес трансформації: спочатку, завдяки вченню тхеравади, ми вчимося брати на себе відповідальність за свої вчинки і свій шлях. Далі магаяна вчить нас важливості ума і тому, як його трансформувати через очищення та накопичення. Нарешті, ваджраяна вказує на чисту природу ума, недвоїсту мудрість.

Коли ви розумієте контекст цих вчень, ви також розумієте їхню досконалу логіку. У вченні Будди немає парадоксів, тому що кожне вчення пристосоване до потреб людей, для кожного на своєму рівні. Однак, коли ми намагаємося проаналізувати

все з суто інтелектуальної точки зору, не беручи до уваги практичний аспект вчень, вони здаються парадоксальними. Я і сам раніше бачив багато парадоксів у буддівській дгармі, але зараз я позбувся цих обмежень завдяки благословенню моїх гуру, настановам Дгарми і Мага-гуру Падмасамбхави, а також завдяки відданості практиці і моїм гуру. Це поєднання умов, необхідних для достеменного розуміння, і цього я бажаю вам в цей день Гуру Дорже Дроло, Гуру Ваджрового Гніву, що Пломениє Позамежною Мудрістю.

З усією моєю любов'ю і молитвами,
Сарва Мангалам

Пакчок Рінпоче